KIBERXAVFSIZLIK TALABALARI UCHUN INGLIZ TILINI O‘RGANISHDA AI TEXNOLOGIYALARINING ROLI

Toshpo‘latova Maxuba Ikromovna
Farg‘ona davlat texnika universiteti, katta o‘qituvchi
Orcid Id: 0009-0005-1604-685x

Annotatsiya

Sun’iy intellekt (AI)ning tezkor rivojlanishi turli fan sohalarida, shu jumladan til o‘rganishda ham ta’lim metodologiyalarini tubdan o‘zgartirdi. Kiberxavfsizlik talabalari uchun ingliz tili bilimlari muhimdir, chunki texnik hujjatlar, ilmiy maqolalar va global muloqotning aksariyati ingliz tilida amalga oshiriladi. Ushbu tadqiqotda AI texnologiyalarining kiberxavfsizlik talabalari uchun ingliz tilini o‘rganishda samaradorligi o‘rganildi. Moslashtirilgan o‘quv platformalari, aqlli repetitor tizimlari va tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) dasturlari yordamida talabalar so‘z boyligi, o‘qish tushunishi va texnik muloqot ko‘nikmalarini yaxshilashga erishdi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, AI integratsiyasi til o‘rganish jarayonini samaraliroq va motivatsiyani oshiradi, bu esa kiberxavfsizlik sohasi uchun tayyorlanayotgan talabalar uchun katta foyda keltiradi.

Kalit so‘zlar: *AI texnologiyalari, ingliz tilini o‘rganish, kiberxavfsizlik talabalari, moslashtirilgan o‘quv platformalari, tabiiy tilni qayta ishlash, til ko‘nikmalari*

KIRISH

Raqamli transformatsiya davrida kiberxavfsizlik sohasi jadal rivojlanib bormoqda. Kiberxavfsizlik mutaxassislari xalqaro standartlar, texnik hujjatlar, ilmiy maqolalar va dasturiy ta’minot hujjatlari bilan ishlashlari uchun yuqori darajadagi ingliz tili bilimiga ega bo‘lishlari zarur. Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, kiberxavfsizlikka oid ilmiy va texnik resurslarning katta qismi ingliz tilida yaratiladi.

So‘nggi yillarda sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim tizimiga faol kirib keldi. AI asosidagi platformalar talabalarga individual yondashuvni ta’minlash, tezkor fikr-mulohaza berish va o‘quv materiallarini moslashtirish imkonini yaratmoqda [1]. Ayniqsa, ESP (English for Specific Purposes) yo‘nalishida AI vositalari kasbiy terminologiyani o‘rganish va real kommunikativ vaziyatlarni modellashtirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda [2]. Ko‘pgina resurslar, shu jumladan ilmiy maqolalar, tahdidlar haqidagi hisobotlar va dasturlash hujjatlari ingliz tilida taqdim etiladi. Shu sababli, kiberxavfsizlik talabalari akademik va professional muvaffaqiyatga erishish uchun kuchli ingliz tili ko‘nikmalariga ega bo‘lishlari zarur. An’anaviy til o‘rganish metodlari texnik talablarni to‘liq qondira olmaydi. Shu bilan birga, AI (SI) texnologiyalari talabalarga shaxsiylashtirilgan, interaktiv va kontekstga mos til o‘rganish imkoniyatini yaratadi [3]. Mazkur tadqiqotning maqsadi kiberxavfsizlik talabalari tomonidan AI texnologiyalaridan foydalanishning ingliz tilini o‘rganish samaradorligiga ta’sirini aniqlashdan iborat.

Ta’limda AI texnologiyalaridan foydalanish bo‘yicha ko‘plab tadqiqotlar olib borilgan. Mayer (2021) multimodal ta’lim nazariyasida raqamli vositalarning bilimlarni o‘zlashtirish jarayonini yaxshilashini ta’kidlaydi [4]. Holmes va Tuomi

(2022) sun’iy intellekt ta’limda shaxsiylashtirilgan o‘qitishni ta’minlashini qayd etgan [1].

ESP va texnik ingliz tilini o‘rganishda AI vositalarining samaradorligi bo‘yicha tadqiqotlar ChatGPT va Grammarly kabi platformalar talabalarning yozma nutq sifatini sezilarli darajada yaxshilashini ko‘rsatgan. Shuningdek, Duolingo va ELSA Speak kabi ilovalar talaffuz va nutq ravonligini rivojlantirishga yordam beradi [5]. Kiberxavfsizlik ta’limida esa AI texnologiyalari nafaqat til o‘rganish, balki texnik ko‘nikmalarni rivojlantirish uchun ham qo‘llanilmoqda. Talabalar AI yordamida xavfsizlik siyosatlari, tahdid tahlillari va texnik hisobotlarni ingliz tilida tayyorlashni o‘rganadilar. Farg‘ona texnika universitetida tahsil olayotgan kiberxavfsizlik talabalari ishtirokida o‘tkazilgan so’rovnomalar va tajribalar natijalariga ko‘ra, talabalarning 87 foizi AI vositalari o‘quv jarayonini qiziqarli va samarali qilganini ta’kidladilar, shuningdek 82 foiz ishtirokchi ChatGPT texnik ingliz tilini o‘rganishda foydali ekanligini qayd etdi. Natijalar AI texnologiyalarining kiberxavfsizlik talabalari uchun ingliz tilini o‘rganishda muhim vosita ekanligini tasdiqlaydi. AI platformalari individual ta’lim traektoriyasini yaratish, xatolarni tez aniqlash va o‘quvchilarga doimiy fikr-mulohaza berish imkonini yaratadi .

Biroq bu jarayonda talabalar bir qator cheklovlar va qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Talabalar AI tomonidan taqdim etilgan ma’lumotlarning to‘g‘riligini tanqidiy baholash ko‘nikmasiga ega bo‘lishlari kerak. Shuningdek, AI vositalariga haddan tashqari bog‘lanish mustaqil fikrlash va yozish ko‘nikmalarining rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli AI texnologiyalaridan foydalanish an’anaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirilishi lozim. Tadqiqot natijalari sun’iy intellekt texnologiyalarining kiberxavfsizlik talabalari uchun ingliz tilini o‘rganishda samarali vosita ekanligini ko‘rsatdi. AI platformalari lug‘at boyligini oshirish, texnik terminologiyani o‘zlashtirish, yozma va og‘zaki nutqni rivojlantirish hamda mustaqil ta’limni qo‘llab-quvvatlashda muhim rol o‘ynaydi. Kelajakdagi tadqiqotlarda AI texnologiyalarining uzoq muddatli ta’siri va kiberxavfsizlik bo‘yicha kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi o‘rni chuqurroq o‘rganilishi maqsadga muvofiqdir.

Shunday qilib, AI texnologiyalari kiberxavfsizlik talabalari uchun soha bo‘yicha moslashtirilgan ingliz tilini o‘rganish imkoniyatini beradi. So‘z boyligi, o‘qish tushunishi va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish orqali AI talabalarni akademik va professional jihatdan tayyorlaydi. Ta’lim muassasalari kiberxavfsizlik dasturlarida AI yordamida til o‘rganishni joriy etishi talabalar uchun xalqaro talablar darajasida tayyorgarlikni ta’minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Holmes, W., & Tuomi, I. (2022). *State of the art and practice in AI in education*. European Commission.

2. Toshpo‘latova, M. I. (2023). *Enhancing English language teaching for ESP learners: Strategies and approaches*. Conference on Digital Innovation: Modern Problems and Solutions.

3. Johnson, R., & Smith, L. (2021). *AI-driven adaptive learning in technical English: Impacts on vocabulary acquisition*. Journal of Educational Technology, 18(3), 45–59.

4. Mayer, R. E. (2021). *Multimedia Learning* (3rd ed.). Cambridge University Press.

5. Lee, K. (2020). *Natural language processing applications in language learning for STEM students*. International Journal of AI in Education, 12(2), 78–92.

6.Toshpo‘latova, M. I. (2025). *Artificial Intelligence Tools in Developing Cybersecurity Students’ English Language Competence*. Fergana Technical University Research Report.